

**Извештај о скринингу
Србија**

Поглавље 12 – Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика

Датум одржавања састанака скрининга:

Експланаторни скрининг: 3-7. фебруар 2014. године

Билатерални скрининг: 20-24. октобар 2014. године

I. САДРЖАЈ ПОГЛАВЉА

Правне тековине у области безбедности хране, ветеринарске и фитосанитарне политике одражавају интегрисани приступ ЕУ о безбедности хране који има за циљ да обезбеди висок ниво безбедности хране, здравља животиња, добробити животиња и здравља биља унутар Европске уније кроз кохерентне мере „од њиве до трпезе” и одговарајући мониторинг, истовремено обезбеђујући делотворно функционисање унутрашњег тржишта. Основни предуслови за државу кандидата у овој области су преношење законодавства ЕУ, као и његово спровођење коју врши правилно структурирана и обучена администрација.

Правне тековине у овом поглављу обухватају веома велики број уредби, директива и одлука.

У циљу спровођења правних прописа о безбедности хране, свака држава чланица мора имати одговарајућу административну структуру која је у стању да врши инспекцијски надзор и контролу прехранбених производа, укључујући одговарајуће лабораторијске капацитете. Основна правила дефинисана су општом уредбом о храни и храни за животиње – Уредба ЕЗ број 178/2002 којом се утврђују општа начела и захтеви у погледу производње, прераде, паковања, обележавања, пласирања на тржиште и дистрибуције хране. Нарочито, она утврђује дефиниције, начела и обавезе које се односе на све фазе производње и дистрибуције хране и хране за животиње. Испуњење услова у погледу следљивости хране и хране за животиње, као и у погледу субјеката у пословању храном је обавезујуће. Осим тога, правни прописи о безбедности хране обухватају паковање, обележавање, пласирање на тржиште, адитиве, раствараче за екстракцију, ароме, материјале који долазе у контакт с храном, додатке храни, минералну воду и јонизујуће зрачење, контаминанте, нову храну, брзо замрзнуту храну, квалитет семена и садног материјала, средства за заштиту биља, штетне организме, заштиту права биљних сорти, као и генетички модификоване организме.

У области ветеринарске и фитосанитарне политике, законодавство ЕУ утврђује правила унутрашње трговине и увођења живих животиња и производа из трећих земаља у секторе ветеринарства, здравља биљака и исхране животиња, истовремено обезбеђујући заштиту јавног здравља, здравља биљака и животиња и добробити животиња, као и безбедност хране животињског порекла на унутрашњем тржишту. Режим ЕУ заснива се на истим правилима које спроводе надлежни органи држава чланица. Ветеринарске контроле и контроле здравља биља на унутрашњим границама су укинуте. На спољним границама се примењује заједнички режим контроле. Значајан део правних тековина у овој области обухвата хигијенске аспекте који се односе на прераду и пласирање на тржиште хране животињског порекла, контролу болести животиња и заштиту биља.

II. УСКЛАЂЕНОСТ ДРЖАВЕ И КАПАЦИТЕТИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ

Овај део резимира информације које је доставила Србија као и дискусије са састанка скрининга. Србија је навела да прихвата правне тековине које се односе на безбедност хране, ветеринарску и фитосанитарну политику као и да не очекује потешкоће приликом преношења и спровођења правних тековина до датума приступања.

II.a. Опште информације

Основни правни акти Србије који уређују безбедности хране, ветеринарску и фитосанитарну област су: Закон о безбедности хране („Службени гласник РС”, бр. 41/2009), Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05, 30/10, 93/12), Закон о добробити животиња („Службени гласник РС”, бр. 41/09), Закон о лековима и медицинским средствима („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 107/12), Закон о здрављу биља („Службени гласник РС”, бр. 41/09), Закон о средствима за заштиту биља („Службени гласник РС”, бр. 41/09), Закон о генетички модификованим организмима („Службени гласник РС”, бр. 41/09), Закон о семену („Службени гласник РС”, бр. 45/05), Закон о заштити биљних сорти („Службени гласник РС”, бр. 30/10), Закон о заштити права оплемењивача биљних сорти („Службени гласник РС”, бр. 41/09 и 88/11), Закон о садном материјалу воћака, винове лозе и хмеља („Службени гласник РС”, бр. 18/05), Закон о репродуктивном материјалу шумског дрвећа („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 8/05 и 41/09), Закон о шумама („Службени гласник РС”, бр. 30/10), Закон о санитарном надзору („Службени гласник РС”, бр. 125/04) и Закон о здравственом надзору животних намирница и предмета опште употребе („Службени гласник РС”, бр. 48/94). Не постоји посебан закон о храни за животиње, али је ово питање обухваћено Законом о ветеринарству и Законом о безбедности хране. Закон о безбедности хране обухвата општа начела процене ризика, комуникације и управљања, предострожности, заштите интереса потрошача и транспарентности.

Србија је навела да је Министарство пољопривреде и заштите животне средине (МПЗЖС) централни надлежни орган за безбедност хране и хране за животиње. У оквиру Министарства, Управа за ветерину, Управа за заштиту биља и Сектор пољопривредне инспекције одговорни су за безбедност и квалитет хране и хране за животиње. Управа за ветерину надлежна је за прописе у области хране животињског порекла, хране за животиње, здравља и добробити животиња, употребе ветеринарских лекова и мешовитих прехранбених производа. Управа за заштиту биља надлежна је за прописе из области биља, производње биља, семена и садног материјала, биљних примарних производа, средстава за заштиту биља, права оплемењивача биљних сорти, ГМО, као и за увоз мешовите хране и хране за животиње биљног порекла. Министарство здравља задужено је за прописе у области нове хране, формула за одојчад, дијететских производа и додатака исхрани, соли за исхрану људи, адитива, арома, ензимских препарата неживотињског порекла, воде за пиће и материјала који долазе у контакт с храном.

Члан 12. Закона о безбедности хране утврђује поделу надлежности за вршење инспекцијског надзора између пољопривредне инспекције МПЗЖС-а, ветеринарске и

фитосанитарне инспекције (укључујући граничну инспекцију) и Сектора за инспекцијске послове у Министарству здравља. У оквиру МПЗЖС-а, фитосанитарна инспекција задужена је за храну биљног порекла у примарној производњи, примарне производе биљног порекла и мешовиту храну у фази увоза и ГМО у свим фазама производње, прераде и дистрибуције (осим ГМО хране за животиње), док је пољопривредна инспекција задужена за храну биљног порекла, као и вина и алкохолна и безалкохолна пића. Министарство здравља надлежно је за санитарну инспекцију нове хране, инфант формула, дијететских производа и додатака исхрани, соли за исхрану људи, производњу адитива, арома, ензимских препарата неживотињског порекла, воде за пиће и материјала који долазе у контакт с храном.

Једна од главних области интервенције Стратегије пољопривреде и руралног развоја за период 2014-2024. године је стално побољшање и унапређење безбедности и квалитета хране. Србија је представила листу будућих корака у својој стратегији за потпуно усаглашавање са правним тековинама, укључујући правно усклађивање, спровођење и извршење и то:

- превазилажење главних изазова: процес модернизације прехранбених објеката, управљање споредним производима животињског порекла (АВР), побољшање квалитета сировог млека
- повећање свести и пружање помоћи заинтересованим странама
- изградња капацитета унутар МПЗЖС-а и Министарства здравља
- разрада вишегодишњих планова контроле за целокупан ланац хране
- обезбеђење потпуног функционисања националних референтних лабораторија
- развој интегрисаних ИТ система

Правни основ за успостављање лабораторија лежи у Закону о безбедности хране, чл. 18-22, и правилима о ветеринарским, санитарним, здравственим и фитосанитарним питањима. Дирекција за националне референтне лабораторије успостављена је у МПЗЖС, али још није у потпуности оперативна. Званичне лабораторије бирају се путем јавног конкурса и одобравају их надлежна министарства, МПЗЖС или Министарство здравља. Референтне и званичне лабораторије морају бити акредитоване од стране Акредитационог тела Србије. До 2009. године, када је усвојен Закон о безбедности хране, одређено је 45 званичних лабораторија за безбедност и квалитет хране и здравље биља, све у склопу ISO/IEC 17025 стандарда. Национална референтна лабораторија за испитивање млека тек треба да се успостави. Закон о безбедности хране такође предвиђа оснивање Стручног савета за процену ризика у области безбедности хране, који ће обезбедити независну процену ризика, научни савет и обавештавање о ризику.

Србија је навела да Закон о безбедности хране садржи општа начела правних тековина ЕУ у погледу анализе ризика (нарочито у погледу процене ризика, комуникације и управљања) и њену научну основу, начело предострожности, заштиту интереса потрошача и начело транспарентности и јавних консултација. Законом се такође

утврђују општа начела и међународни стандарди за трговину храном и храном за животиње, захтеви у погледу безбедности хране и хране за животиње, обележавање, оглашавање и презентовање, одговорност субјеката у пословању храном и храном за животиње и инспекцијских органа и захтева следљивости.

Његова област примене обухвата целокупан ланац хране. Он предвиђа регистрацију и одобравање свих пословања храном, укључујући правна и физичка лица и сваког објекта и фазе производње, прераде и промета хране и хране за животиње. Тек након извршене регистрације и добијања одобрења ови објекти могу да покрену производњу и дистрибуцију хране и хране за животиње. Секундарни законодавни акт (Правилник) о начину успостављања и организацији система брзог узбуњивања за безбедност хране и хране за животиње (RASFF) утврђује организацију RASFF, размену информација између Србије и ЕУ RASFF, успостављање националне контакт тачке и посебних контакт тачака на основу надлежности, врсте обавештења, акција и мера које треба предузети.

Закон о безбедности хране такође уводи и захтеве у вези са хигијеном хране путем контроле анализе опасности и критичне контролне тачке (НАССР).

11.6. Ветеринарска политика

Управа за ветерину у оквиру МПЗЖС је управа надлежна за спровођење законодавства у области ветерине. Њено Одељење за ветеринарску инспекцију надзире инспекцију на централном, регионалном и локалном нивоу. У време скрининга, постојало је 13 чланова особља који раде на централном нивоу и 25 на регионалном нивоу ветеринарске инспекције. Поред тога, у време билатералног скрининга, постојало је 740 овлашћених ветеринара запослених у 242 ветеринарске станице, који су након јавних конкурса добили овлашћење за обављање административних послова.

Главни правни оквир чине Закон о ветеринарству, Закон о добробити животиња и Закон о лековима и медицинским средствима.

Систем контроле на унутрашњем тржишту регулисан је Законом о ветеринарству, Законом о безбедности хране и Законом о добробити животиња. Контроле су обавезне за живе животиње, производе животињског порекла, угинулу стоку и споредне производе животињског порекла. Контроле на националном тржишту обављају се путем званичних ветеринарских прегледа током увоза, извоза и транспорта, као и кроз надзор система контроле живих животиња, производа животињског порекла и нуспроизвода који врше централни, регионални и локални ветеринарски инспектори. Стога се ветеринарске и зоотехничке провере на националном тржишту односе на контролу добробити животиња и контролу узгоја, здравствену контролу животиња, контролу на месту порекла и отпреме пре пласирања на тржиште и на месту одредишта.

Систем контроле обезбеђује контролу производње и промета говеда, свиња, оваца, коза и копитара, живине, сперме и ембриона говеда и сперме свиња и производа животињског порекла. Услови за стављање копитара и папкара на тржиште прописују да животиње подлежу редовној званичној ветеринарској контроли (дијагностичка испитивања или превентивна вакцинација), да су прописно обележене и регистроване у централној бази података, уз важеће уверење о здравственом стању животиња које издаје овлашћени ветеринар. Постоји гаранција да животиње намењене за клање нису лечене неовлашћеним лековима. Потребно је да превозна средства испуњавају прописане услове, као и да се правилно очисте и дезинфикују. Контроле на месту отпреме обухватају визуелни преглед, проверу идентитета сваке пошиљке, контролу превозног средства и његове регистрације и контролу утовара у погледу стандарда добробити животиња. Говеда, посебно, морају имати пасош за говеда који садржи податке о животињи и власнику. Контрола на месту одредишта је обавезна за копитаре и папкаре. Превозник или власник дужни су да овлашћеној ветеринарској станици пријаве пошиљку у року од седам дана од њеног пристизања на одредиште. Регионални или локални ветеринарски инспектори, у сарадњи са полицијом, врше редовне контроле транспорта животиња. Сличне контроле су успостављене и за живину и јаја за насад.

Србија је навела да је у великој мери усклађена са правним тековинама у погледу захтева здравља животиња за промет оваца и коза, као и да не предвиђа никакве потешкоће у погледу њиховог спровођења. Међутим, Србија је такође навела и да је неопходно да се обезбеди обука за ветеринаре и ветеринарске инспекторе и да се доврше смернице о ветеринарским контролама и добробити животиња.

Систем контроле увоза уређен је Законом о ветеринарству, Законом о безбедности хране, Законом о добробити животиња, Законом о генетички модификованим организмима и Законом о заштити природе. Србија је навела да је члан и да примењује препоруке Светске организације за здравље животиња (ОИЕ), FAO и Светске здравствене организације у вези јавног здравља и здравља животиња и безбедности хране. Такође је навела да, будући да је у процесу приступања СЗО, примењује Споразум о примени санитарних и фитосанитарних мера (SPS споразум) и Споразум о техничким баријерама у трговини (ТБТ).

Предуслови за увоз у Србију захтевају да је земља извозница члан ОИЕ, да постоји споразум о сарадњи са надлежним органом, да има најмање исти ниво здравствене заштите животиња, као и да постоји договорено ветеринарско уверење и додатне мере заштите. Закон о ветеринарству Републике Србије предвиђа да пошиљке животиња, производи животињског порекла и пратећи предмети намењени слободним зонама и царинским складиштима подлежу истим процедурама ветеринарске контроле као и за увозне пошиљке.

Према наводима Србије, контрола увоза је под надзором Одељења за граничну ветеринарску инспекцију, које се састоји од седам шефова граничних ветеринарских станица, 23 гранична ветеринарска инспектора и 17 граничних инспекцијских прелаза. 10 граничних инспекцијских прелаза налази се на спољним границама ЕУ (2 са Мађарском, 3 са Хрватском, 3 са Румунијом и 2 са Бугарском), а осталих 6 налази се на

граница са земљама ЦЕФТА (Босна и Херцеговина, Црна Гора, Бивша Југословенска Република Македонија) и један на међународном аеродрому у Београду. Поред тога, две заједничке тачке контроле врше контроле пошиљки које пристижу са Косова.

Србија је објаснила да увоз живих животиња мора бити претходно најављен и то 24 сата пре њиховог доласка на границу, након чега се врши провера документације Решења о ветеринарским условима за увоз, ветеринарског уверења и сродних докумената и врши се физички преглед животиња. Иста процедура за увоз производа предвиђа, поред и након физичке сензорне провере, узимање лабораторијских узорака и задржавање производа до добијања резултата. Када је реч о контроли живих животиња и производа у транзиту, гранични ветеринарски инспектори контролишу документацију и проверавају идентитет и услове транспорта за живе животиње и производе животињског порекла.

Систем контроле увоза заснива се на анализи ризика. Захтеви за увоз или транзит уређени су Законом о ветеринарству. Увоз и царињење може се дозволити без лабораторијских испитивања пошиљке, ако је претходним контролама утврђено да су земља извозница, а посебно производни објекат безбедни за употребу и праћени одговарајућим међународним ветеринарским документима.

Српске власти издају електронске ветеринарске сертификате за производе намењене тржишту ЕУ у систему контроле промета пошиљака (*TRACES*) за одobreне ветеринарске органе, прехранбене објекте и субјекте у пословању храном.

Србија је навела да су **обележавање и регистрација животиња** и њихово кретање уређени Законом о ветеринарству и Правилником о обележавању и регистрацији говеда и Правилником о обележавању и регистрацији оваца и коза. Надлежан орган је Управа за ветерину у оквиру МПЗЖС, а посебно Одељење за здравствену заштиту, добробит и следљивост животиња. Групу за обележавање и следљивост животиња чини шеф групе, два координатора, администратор базе података и један оператер на рачунару. Такође постоји и 25 регионалних канцеларија које пружају први ниво подршке након што овлашћени ветеринар изврши унос података у базу.

Свако газдинство са животињама (фарма, пашњак, сточна пијаца, сајам, кланица, трговац животињама, карантин, итд.) мора бити уписано у регистар газдинстава централне базе података. Упис врше овлашћени ветеринари путем прописаних образаца за упис газдинства.

Успостављање централне базе података и регионалних канцеларија за *говеда* започето је у 2005. години. Сва говеда старија од 20 дана морају бити обележена идентичним двоструким ушним маркицама, које овлашћени добављачи директно испоручују

Ова ознака не доводи у питање ставове о статусу и у складу је са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1244 и мишљењем Међународног суда правде о проглашењу независности Косова.

ветеринарима. Држалац животиња мора пријавити рођење у року од седам дана путем прописаног обрасца о пријави рођења. Постављање ушних маркица се мора обавити до 20-ог дана. Говеда увезена из земаља ЕУ задржавају своје оригиналне ушне маркице, док се говедима увезеним из трећих земаља постављају нове маркице, а након карантина се уписују у централну базу података и добијају пасош за говеда са свим потребним идентификационим подацима као и евидентираним кретањима животиње. Није потребно уписивати говеда намењена клању у року од три дана од дана увоза. Држалац је дужан да пријави свако кретање животиње, а животиња мора имати пасош за говеда, документ о кретању и свој здравствени сертификат. Одласци се морају пријавити у року од 24 сата унапред, а доласци у року од 7 дана.

Обележавање и регистрација *оваца и коза* започето је 2006. године успостављањем централне базе података. Свака животиња старија од шест месеци мора бити обележена, а у сваком случају пре њеног одласка са свог газдинства. Пријаву врши држалац када животиње наврше пет месеци или 15 дана пре њиховог одласка са газдинства. Србија је обавестила да тренутно не постоји контрола кретања коза и оваца. Кретања се евидентирају само путем здравствених сертификата који прате животињу током трговине и транспорта. База података за контролу кретања је у фази припреме, а усвајање новог Правилника којим се регулише контрола кретања је у току. Српске власти су објасниле да обележавање јагњади млађих од 6 месеци није обавезно ако су намењени клању за сопствене потребе.

Правни основ за обележавање *свиња* које је започето у 2006. години дат је у Закону о ветеринарству и Правилнику за обележавање и регистрацију свиња. Више од 25 милиона свиња уписано је у централну базу података. Обележавање свиња врши се за животиње старије од 45 дана истовремено са њиховом вакцинацијом против класичне куге свиња. Оно је обавезно чак и за млађе животиње пре напуштања газдинства. Држаоци су дужни да поднесу пријаву у року од 7 дана од дана рођења. Србија је обавестила да тренутно не постоји контрола кретања свиња. Кретања се евидентирају само путем здравствених сертификата који прате животињу током трговине и транспорта. База података за контролу кретања је у фази припреме, а усвајање новог Правилника којим се регулише контрола кретања је у току. Српске власти су објасниле да обележавање свиња млађих од 45 месеци није обавезно ако су намењене клању за сопствене потребе.

Правни основ за обележавање *коња* које је започето у 2008. години дат је у Закону о ветеринарству и Правилнику за обележавање и регистрацију копитара. Свака животиња старија од шест месеци мора бити трајно обележена, а у сваком случају пре њеног одласка са свог газдинства. У неким удаљеним регионима или природним парковима, дивљи или полудивљи коњи не морају бити обележени. У овом тренутку не постоје пасоши за коње.

Србија је као један од изазова у овој области навела уверавање држалаца да обележавање животиња и следљивост јача поверење потрошача и подржава извоз говеда. Када је реч о овцама и козама, није лако водити ажуриране регистре малих газдинстава. Начело следљивости је потребно увести у систем унакрсне усклађености за субвенције Управе за аграрна плаћања у оквиру МПЗЖС. Да би се то реализовало,

базу података о регистрацији животиња је потребно даље развити и редизајнирати како би се повезала са другом националним информационим системима.

У погледу **мера контроле болести животиња**, Управа за ветерину укључује Јединицу за здравствену заштиту животиња унутар Одељења за здравствену заштиту, добробит и следљивост животиња. Постоји 12 ветеринарских института, ветеринарских епидемиолошких центара, 12 тимова за брзо реаговање и четири напредне ветеринарске екипе хитне помоћи. Постоји 298 овлашћених ветеринарских станица и 904 ветеринарских станица, клинике и амбуланте. Постоји 12 акредитованих ветеринарских института надлежних за лабораторијска испитивања и пружање епидемиолошке подршке. Одељење за патологију у оквиру Факултета ветеринарске медицине у Београду надлежно је за спровођење ТСЕ/БСЕ¹ тестова, док Институт за хигијену и технологију меса спроводи испитивање резидуа ветеринарских лекова и других контаминаната у храни животињског порекла.

Пријављивање болести животиња је обавезно према Закону о ветеринарству, Кривичном законикау и Правилнику о листи нарочито опасних заразних болести животиња и листи заразних болести животиња које се пријављују и поступку њихове пријаве. Управа ветерине је у обавези да одмах по избијању било које пријављене болести, без одлагања и у року од 24 сата, изда обавештење Светској организацији за заштиту животиња (ОИЕ) и надлежним ветеринарским органима суседа Србије. Шестомесечни извештаји се шаљу релевантном ОИЕ информационом систему.

Правилник о утврђивању програма мера здравствене заштите животиња успостављен је на годишњем нивоу. Он укључује обележавање и регистрацију животиња, зоосанитарне, биосигурносне и мере за добробит животиња, општи и активни надзор, обуку и свест, вакцинације, дијагностичка испитивања, надзор болести животиња са високим утицајем, праћење ендемских болести, праћење центара за вештачку оплодњу и абортус програма.

Програм испитивања обухвата мере за испитивање говеда и оваца на бруцелозу, туберкулозу говеда, ензоотску леукозу говеда и друге болести животиња.

Светска организација за заштиту животиња (ОИЕ) је потврдила да је Србија земља у којој нема слинавке и шапа, без вакцинације од 2006. године. Постоји национална референтна лабораторија, а због епидемиолошких ризика, успостављене су активности везане за спремност и мере контроле. На дан скрининга, последњи случај класичне свињске куге пријављен је 2010. године. Због епидемиолошких ризика, успостављена је политика вакцинације и активности везане за спремност. Нова стратегија је израђена и успостављен је Национални ветеринарски одштетни фонд. Србија планира да изврши евалуацију епидемиолошке ситуације, спремности и капацитета за политику изостанка вакцинације, кроз спровођење биосигурносних мера, обележавање животиња и

---

¹ Трансмисивна спонгиоформна енцефалопатија (ТСЕ)); Говеђа спонгиоформна енцефалопатија (БСЕ).

контролу кретања, надзор и праћење, унапређење система за рано упозоравање и брзо реаговања на избијање болести.

Србија је истакла да афричка свињска куга никада није потврђена нити да је постојала сумња да она постоји у земљи али да, због епидемиолошких ризика, постоји надзор и праћење дивљих свиња, као и активности везане за спремност. Постоји активан надзор птичијег грипа, чији је последњи потврђен случај забележен 2006. године. Епидемиолошка ситуација атипичне куге перади је стабилна због обавезног вакцинисања и спровођења регистрације газдинстава на којима је живина. У 2014. години забележено је 644 случајева болести плавог језика, истовремено са избијањем болести у региону. Ниједан случај није потврђен у 2015. години. Вакцинација је извршена крајем 2015. године у зонама на граници са погођеним регионима, а план је да се вакцинација продужи у 2016. години. Постоји програм праћења туберкулозе говеда. Вакцинација против бруцелозе је забрањена. Беснило је и даље присутно код дивљих животиња, са спорадичним случајевима код домаћих животиња и кућних љубимаца. Кампања оралне вакцинације спроводи се на годишњем нивоу, што даје задовољавајуће резултате у погледу смањења пријављених случајева. Србија је увела интегрисани систем безбедности хране како би решила ризик појаве салмонеле. У јуну 2016. године, Србија је пријавила појаву болести квргаве коже код стоке у јужном и југоисточном региону и потом започела вакцинацију националних стада стоке.

Србија је објаснила да су опште одредбе за **трговину** унутар заједнице **са живим животињама, семенима, јајним ћелијама и ембрионима** наведене у Закону о ветеринарству. Само оне животиње које су прошле редовне ветеринарске контроле, које су правилно идентификоване и регистроване, клинички испитане пре кретања, тестиране или вакцинисане и праћене важећим здравственим сертификатом могу да се пласирају на тржиште. Правилник о утврђивању програма мера за здравствену заштиту животиња предвиђа програме за испитивање говеда на бруцелозу и туберкулозу, као и на ензоотску леукозу говеда. Након одобрења Управе за ветерину, центри за вештачку оплодњу и станице за превоз ембриона могу генетски материјал да пласирају на тржишту уз обавезу чувања прописаних евиденција.

Некомерцијално кретање кућних љубимаца регулисано је Законом о ветеринарству и Законом о добробити животиња. Домаће животиње (пси и мачке) се превентивно вакцинишу на беснило. Постоји систем идентификације за псе, док су и пси и мачке регистровани у централну базу података и добијају пасош за унутрашње и међународне кретање. Србија има једну лабораторију на списку ЕУ одобрених лабораторија за испитивање беснила. Провере докумената и идентитета врше царински органи на граничним прелазима (ГПТ). Србија је обавестила о својој намери да припреми нови Правилник о некомерцијалном кретању кућних љубимаца у складу са Уредбама Комисије 576/2013 и 577/2013.

Србија је назначила да су опште одредбе за **забрану супстанци и контролу резидуа** наведени у Закону о ветеринарству, Закону о безбедности хране, Закону о лековима и медицинским средствима и Закону о средствима за заштиту биља. Основни прописи су укључени у Правилник о утврђивању систематског праћења остатака фармаколошких, хормоналних и других штетних материја у животињама, производима животињског

порекла и сточној храни. Закон о лековима и медицинским средствима утврђује правила за одобравање, производњу, дистрибуцију, дозирање и употребу ветеринарских медицинских производа. Званичне провере су фокусиране на незаконито поступање, употребу супстанци које премашују максимално дозвољене количине резидуа, контаминацију и предузимање превентивних мера за заштиту јавног здравља.

Национални програм праћења резидуа има за циљ праћење и откривање присуства недозвољених супстанци и нивоа резидуа ветеринарских лекова и контаминената у живим животињама, примарним производима животињског порекла, сточној храни и води за пиће за животиње. Одељење за ветеринарско јавно здравље у оквиру Управе за ветерину је одговорно за израду годишњег програма мониторинга и за координацију и праћење релевантних активности. Национална референтна лабораторија за испитивање резидуа је Институт за хигијену и технологију меса у Београду. Србија је објаснила да су подаци који су потребни за израду националног програма мониторинга резидуа у складу са подацима предвиђеним у складу са Директивом 96/23 и укључују информације EFSA, EMEA и RASFF. Српски органи власти су послали Комисији програм мониторинга за текућу годину и резултате из претходне године. Србија је истакла да је даљи развој аналитичких метода и метода тестирања у складу са *правним тековинама ЕУ*, формирање специјализованих истражних тимова и унапређење методологије узорковања су укључени у будуће планове у овој области.

Услови за увоз живих животиња и производа животињског порекла регулисани су Законом о ветеринарству, Законом о безбедности хране и Законом о добробити животиња. Такви захтеви су у складу са захтевима за увоз из трећих земаља ОИЕ и ЕУ. Закон предвиђа да пошиљке хране животињског порекла, у увозу или транзиту, треба да буду безбедне за здравље људи, праћене оригиналним међународним ветеринарским сертификатима, увозном или транзитном дозволом и да укључују ознаку порекла и производног објекта. У случају опасности од уласка пријављене заразне болести, МПЗЖС може да нареди забрану или ограничење на увоз или транзит.

На основу одлуке Управе за ветерину, увезене животиње подлежу карантину у циљу провере њиховог здравственог стања. Србија је истакла да одобрава увоз производа животињског порекла из објеката ЕУ који испуњавају прописане услове и налазе се под контролом надлежног органа државе чланице ЕУ. МПЗЖС може да врши контролу пошиљки из објеката који нису укључени на ЕУ списак. Трошкове таквих контрола сносе увозници.

Правни оквир за **добробит животиња** је предвиђен Законом о добробити животиња. Допуњен је низом правилника, који прописују детаљна правила у погледу добробити животиња на фарми, у току транспорта, у време клања или убијања, у зоолошким вртovima, у вези опасних паса, животиња луталица и животиња у објектима за узгој. Спровођење контроле добробити животиња врше ветеринарски инспектори на основу анализе ризика и случајног узорка. Србија је навела да се контрола добробити животиња на фарми и током клања већ примењује у пракси. Србија је ратификовала велики број европских конвенција за заштиту животиња које се држе за потребе узгоја, за клање, које се користе за експерименталне и друге научне сврхе и за заштиту кућних љубимаца.

Српске власти су потврдиле потребу за побољшањем услова за добробит животиња на фарми за производњу свиња, говеда и кокошака, што захтева значајне финансијске инвестиције и повећању свест јавности. Закон о добробити животиња и подзаконски акти биће измењени како би у потпуности били усклађени са *правним тековинама ЕУ*.

Закон о сточарству пружа правну основу у области **зоотехнике**, допуњен је одредбама Закона о субвенцијама у пољопривреди и руралном развоју, Закона о ветеринарству и Закона о добробити животиња. Организација зоотехничких активности укључује организације централних, регионалних и примарних одгајивача, и центара за вештачку оплодњу. Чистокрвне животиње за приплод могу да се увезу након одлуке о карантину Ветеринарске управе и мишљења научног стручног савета за сточарство. Већина увоза расних приплодних животиња долази из ЕУ са потврдама о пореклу.

Мере у оквиру програма за приплод за говеда укључују контролу продуктивности и плодности, оцењивање екстеријера и селекцију. Главни циљ програма за приплод свиња је повећање производње меса. Циљ програма за приплод за овце и козе је повећана продуктивност у месу, млеку и вуни. Успостављање јединственог софтвера за одржавање регистара и повећање броја животиња под контролом су заједнички изазови за горе наведене програме. Што се тиче копитара, број животиња је знатно смањен. Заустављање смањења овог броја, обједињавање базе података која се дели између различитих удружења одгајивача и спровођење ДНК тестирања помињу се као главни изазови. Што се тиче живине, главни изазов је повећано коришћење генетског потенцијала увезених јата. Сектор пчеларства има значајан развојни потенцијал и може да буде извор прихода за велики број произвођача.

У погледу **ветеринарских расхода**, Србија је навела да Закон о ветеринарству, Закон о буџету и Одлука Владе о ветеринарским трошковима обезбеђују правну основу. Ветеринарски потрошни материјал се финансира из државног буџета. Закон о ветеринарству предвиђа ванредне мере у борби против одређених болести животиња, годишњи програм мера за заштиту животиња од заразних и паразитских болести, право имаоца животиња на накнаду и правила и финансијски извори за накнаду штете. Постоји надзор над болестима животиња и спровођење мера за контролу болести епидемија, као што је одстрел животиња, клање у дијагностичке сврхе и дезинфекција. Доступност дијагностичких тестова и вакцина, успостављање тимова за брзо реаговање и центара за управљање кризом за здравље животиња, процена ризика и извештавање су осигурани путем уговора са ветеринарским институтима. Власници, чија је дужност да заштите животиња и њихову добробит и да одмах пријаве и да предузму мере против сваког случаја заразних болести, имају право на накнаду штете за еутаназије или клање животиња и оштећену или уништену храну и опрему по тржишним ценама. Србија је проценила да повећање средстава за спровођење програма контроле животиња, за накнаду подршке програму за контролу болести животиња, и осигуравање одрживости система и програма искорењивања болести остају изазови у овој области.

II.v. Стављање у промет хране, хране за животиње и споредних производа животињског порекла

Србија је истакла да је Закон о безбедности хране главни законски акт који регулише **општа и посебна правила хигијене за производе животињског порекла**. Допуњен је Правилником о захтевима за хигијену хране и другим подзаконским актима. Хигијенски услови се односе на сву храну и намирнице, представљају интегрисани приступ ("од штале до стола") и односе се све фазе производње, прераде, дистрибуције и извоза, уз примарну одговорност субјеката за пословање са храном. Што се тиче примарне производње, хигијенски услови се односе на заштиту од контаминације, здравље и добробит животиња, објекте, чистоћу животиња, чишћење и дезинфекцију, снабдевање водом, дератизацију, руковање отпадом, сточну храну и вођење евиденције. Даљи захтеви обухватају поштовање микробиолошких критеријума и захтеве за контролу температуре, одржавање хладног ланца, узорковање и анализе, водиче добре праксе и следљивост.

Поред тога, Правилник о захтевима за хигијену хране захтева да сви субјекти у пословању храном, успоставе, примењују, и одржавају сталну процедуру засновану на принципима НАССР (осим за примарну производњу), обезбеде за надлежни орган доказ о испуњености, ажурирају процедурална документа и воде евиденцију за службене контроле.

Закон о безбедности хране прописује да сви објекти за животиње и предузећа за пословање храном укључена у било коју фазу производње, прераде и дистрибуције хране и хране за животиње буду пријављена надлежном органу и регистрована. Субјектима у пословању храном није дозвољено да покрену производњу и дистрибуцију хране и хране за животиње пре него што буду регистровани у централни регистар или регистар одобрених објеката.

Србија је такође објаснила да, што се тиче кланица, клање не може да се реализује пре него што се 24 сата унапред не добије информација о ланцу хране, пре него што буде проверена од стране оператера и пренесена службеном ветеринару који мора да је испита и анализира пре клања. Информација може да се достави за појединачне животиње или за серије животиња. Ако се таква информација не достави, животиње се убијају засебно, а месо се категориса као непогодно за исхрану људи.

Поступак одобравања за објекте је предвиђен Законом о ветеринарству и врши га инспекцијски тим који процењује опште и посебне хигијенске услове, саставља службену евиденцију и издаје одлуку о одобрењу за домаће тржиште и/или за извоз. Одступања су предвиђена за исхрану са традиционалним карактеристикама. Србија је појаснила да постоји Директива о службеној контроли на *trichinella spiralis* у месу.

На дан билатералног скрининга Управа за ветерину је одобрила 159 (2)¹ кланица за црвено месо и 28 кланица за живину, 302 (7) кланице за сечење и обраду црвеног меса, 58 (1) кланица за сечење и обраду живине, 371 (2) објекат за прераду црвеног меса, 2 објекта за прераду живинског меса, 12 објеката за месо дивљачи, 242 (7) објекта за прераду млека и млечних производа, 45 (4) објеката за рибље производе, 9 (1) објеката за жабље батаке и пужеве, и 2 (1) објекат за јаја и производе од јаја. Поред тога, 697 хладњача, 5 објеката за паковање сира, 1 услужни објекат за животињске масти и чварке, 12 (1) објеката за обрађене желуце, бешике и црева, и 1 (1) објекат за колаген су такође добили одобрење.

Србија је указала да развија националну стратегију и национални програм за унапређење објеката за производњу хране животињског порекла на основу *правних тековина ЕУ*. Ово ће укључити критеријуме оцењивања и контролне листе. На основу резултата процене, објекти за храну ће бити категорисани.

Што се тиче сировог млека, дозвољени ниво афлатоксина тренутно није у складу са *правним тековинама ЕУ*. Србија ради на изради националне стратегије за прогресивно постизање стандарда квалитета за сирово млеко и на оснивању две лабораторије за контролу квалитета сировог млека на читавој националној територији.

Правила контроле су утврђена у Закону о безбедности хране. Законом се додељују надлежности служби ветеринарске инспекције за примарну производњу, прераду, велепродају и фазу извоза хране животињског порекла. Фитосанитарна инспекција је одговорна за примарну производњу, прераду и увоз хране биљног порекла. Увоз контролише гранична ветеринарска инспекција и фитосанитарна инспекција, док је извоз под контролом ветеринарске, фитосанитарне и пољопривредне инспекције. На дан скрининга, санитарна инспекција при Министарству здравља је била одговорна за контролу нове хране, хране за одојчад, дијететских производа и суплемената, соли за људску исхрану, адитива, арома, ензимских препарата биљног порекла, воде за пиће и материјала који долазе у контакт са храном. Контроле вина и алкохолних пића врши пољопривредна инспекција.

Србија је истакла да ветеринарски инспектори подлежу сталном прегледу и треба да имају најмање три године радног стажа у области ветеринарства, док се од граничних ветеринарских инспектора захтева пет година радног стажа. Контролне активности инспекцијских служби обухватају контролу докумената, преглед услова у објектима и контролу услова хигијене хране, контролу НАССР система и следљивости, етикетирање, спровођење претходних мера и мера за извршење и прекршаје. Србија је свесна значаја да инспектори буду независни у обављању својих дужности. Контроле се заснивају на анализи ризика који проистиче из резултата претходних контрола, производних капацитета и обима, врсте производње, сарадње са субјектом у пословању храном и корективних мера. План за инспекцију се израђује на годишњем нивоу. Контролне листе су израђене за инспекцију кланице и производњу хране, за контролу примене НАССР, следљивости и хигијенских услова и за инспекцију припремача и достављача хране на велико.

---

¹ У заградама је наведен број објеката овлашћених за извоз у ЕУ.

Санитарни надзор врши Министарство здравља у складу са Законом о санитарном надзору, којим се уређују санитарне инспекције, начини и поступци вршења санитарног надзора, области и објекти који подлежу инспекцији, као и овлашћења, права и дужности инспектора. Области које подлежу санитарном надзору обухватају заштиту становништва од заразних болести, храну и здравствену исправност предмета опште употребе који долазе у контакт са храном и јавно снабдевање водом за пиће. Санитарна инспекција, такође, врши здравствени надзор на граници. Што се тиче људских ресурса, ангажовано је 309 ветеринарских инспектора, 113 фиросанитарних инспектора, 55 пољопривредних инспектора и 215 санитарних инспектора на локалном нивоу.

Србија је објаснила да Закон о ветеринарству, Закон о безбедности хране и Закон о добробити животиња уређују **поседна правила контроле производа животињског порекла**. Обавезан преглед животиња обављају ветеринари пре и после клања. Сагласност за објекте се даје само онда кад је субјекат у пословању храном доказао да испуњава све потребне захтеве. Ако надлежни орган утврди озбиљне недостатке и да субјекат не може да обезбеди адекватне гаранције, може наметнути корективне мере и наредити повлачење у неком периоду или забрану коришћења просторија и опреме. Објекти који више не задовољавају захтеве уклањају се из регистра. Службене контроле се врше у вези са информацијама о ланцу хране, пројектом и одржавањем просторија и опреме, хигијенским условима, личном хигијеном и обуком, дезинсекцијом и дератизацијом, контролом воде, контролом температуре, испуњеношћу микробиолошких критеријума, остацима, контаминантима и забрањеним супстанцама. Животиње се прегледају *ante* и *post mortem*. Овлашћени ветеринари проверавају ознаке за идентификацију животиња и пратећу документацију, као и услове за заштиту добробити животиња у превозу и пре клања.

Закон о ветеринарству даје правни оквир за **споредне производе животињског порекла**. Њега употпуњује Правилник о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла („Сл. гласник РС“ бр. 31/11 и 97/13). Што се тиче споредних производа животињског порекла и трансмисивне спонгиформне енцефалопатије, ту област покрива Правилник о утврђивању мера за рано откривање и дијагностику. Законом је утврђено да је локална самоуправа у обавези да успостави зоохигијенску службу, изгради објекат и врши сакупљање лешева или да плати за њихово безбедно одлагање. Централни органи власти обезбеђују јавне услуге уз помоћ два објекта за прераду, а, поред јавних објеката, приватна правна лица која испуњавају захтеве могу да закључују уговоре за одвожење и одлагање лешева. У тренутку вршења скрининга, два међуобјекта за споредне производе животињског порекла су овлашћена да поступају са категоријама 1 и 2, док 17 обрађују материјал категорије 3. Уз то, постоје 64 техничка објекта категорије 3 за кожу и крзно.

У вези са **финансирањем контроле**, Закон о ветеринарству предвиђа да овлашћени ветеринари буду запослени и плаћени од стране овлашћених ветеринарских организација. Накнада се наплаћује за одређени број активности,

као што су издавање сертификата о здрављу животиња, инспекције при утовару пошиљака животиња, ветеринарске и санитарне инспекције, идентификација, регистрација и мониторинг кретања животиња и ветеринарске и санитарне инспекције пошиљки у међународном промету. Трошкове управних поступака сноси страна од које се узимају узорци ако коначни тестови покажу да узорак нема одговарајућа својства. У супротном, плаћа се из јавних средстава одређених за заштиту здравља животиња.

II.г. Правила о безбедности хране

Србија је указала да је основни акт у подручју безбедности хране Закон о безбедности хране. Ово подручје је у надлежности Министарства за пољопривреду и заштиту животне средине и Министарства здравља. У складу са овим законом, Министарство здравља је одговорно за безбедност хране, нову храну, формуле за одојчад, дијететске производе и додатке исхрани, со за људску употребу, адитиве, ароме, припрему ензима неживотињског порекла, воду за пиће и материјале који долазе у контакт са храном. Одељење за безбедност хране при овом министарству обавља годишњу контролу, врши мониторинг и израђује планове за непредвиђене ситуације, региструје и даје одобрења субјектима у овом подручју и припрема извештаје. Управе за ветерину и фитосанитарна питања МПЗЖС су надлежне за безбедност хране и безбедност хране животињског порекла у промету и хране биљног порекла у примарној производњи, примарне производе биљног порекла, храну биљног порекла и мешовиту храну из увоза.

Област **декларисања** је уређена Законом о безбедности хране и одговарајућим правилницима. Чланом 30. Закона о безбедности хране успостављени су стандарди за декларисање, означавање и рекламирање хране и хране за животиње. Правилник о декларисању, означавању и рекламирању хране примењује се на храну намењену крајњем потрошачу и објектима јавне исхране. За декларисање упаковане хране одговоран је субјекат у пословању храном под чијим се именом храна ставља у промет, док је код неупаковане хране за то одговоран субјекат у пословању храном који врши продају крајњем потрошачу. Декларисањем се не сме обмањивати потрошач, нити храни приписивати медицинска својства. Контроле обављају ветеринарски, фитосанитарни, пољопривредни и санитарни инспектори у оквиру својих надлежности.

У складу са Законом о безбедности хране, Министарство здравља је орган надлежан за **дијететске суплементе, дијететске производе, обогаћену храну и минералну воду** и за надзор у свим фазама производње, прераде и стављања у промет. Инспекцију у свим фазама производње, прераде и стављања у промет врши Одељење за санитарну инспекцију, које има 128 санитарних инспектора за надзор по територијалном принципу и 30 санитарних инспектора у пограничним областима који се баве увозом. Законом о безбедности хране и Правилником о здравственој исправности дијететских производа постављен је законодавни оквир за ово подручје. Правилник даје основне дефиниције и наводи категорије дијететских производа. Предвиђен је тростепени поступак уписивања – прво

добијање мишљења и одобрења за декларисање од Фармацеутског факултета Универзитета у Београду, затим добијање лабораторијског извештаја о здравственој исправности, да би се коначно извршио упис у базу података дијететских производа. Србија има 26 произвођача природне минералне воде, девет произвођача изворске воде и једног стоне воде. Праћење квалитета флаширане воде обављају институти за јавно здравље. Очекује се усвајање Правилника о флашираној води усклађеног са правилима ЕУ.

Србија је навела да су исти, горе поменути државни органи надлежни и за **прехранбене адитиве, ензиме, растворе екстракта и ароме**. Општи принципи, који су утврђени Законом о безбедности хране, детаљно су описани у низу правилника.

Правилником о *прехранбеним адитивима* утврђена су правила за прехранбене адитиве, укључујући и листе адитива који су одобрени за употребу у храни и услове употребе истих, листе адитива у којима се налазе и носачи који су одобрени за употребу у адитивима, ензимима, аромама и нутријентима и услове њихове употребе, као и функционалне класе прехранбених адитива и захтеве за декларисање. Општи захтеви за употребу прехранбених адитива су да они не представљају опасност по здравље потрошача до нивоа препоручене употребе, да постоји разумна технолошка потреба за њиховом употребом коју није могуће постићи на други начин, да не доводе потрошача у заблуду и да постоје предности и користи од њихове употребе. Правилник прописује посебне захтеве за декларисање хране која садржи прехранбене адитиве. Српске власти су указале да се врше редовне измене и допуне овог Правилника да би се ускладио са променама у правним тековинама ЕУ.

Правилник о квалитету и другим захтевима за ензимске препарате за прехранбене производе утврђује захтеве за *ензиме за прехранбене производе*, између осталог, максимално дозвољене нивое хемијске и микробиолошке контаминације, услове под којим се могу употребљавати у прехранбеним производима, захтеве декларисања и позитивну листу ензимских препарата.

Посебна подзаконска регулатива даје дефиниције, начине декларисање раствора екстракта и позитивну листу средстава за прераду.

Правилник о квалитету и другим захтевима за *ароме за намирнице* успоставља правила која се тичу максимално дозвољених нивоа контаминената, услове под којим се исти могу употребљавати у прехранбеним намирницама, захтеве за ароме дима, начине декларисања и највеће дозвољене вредности, као и позитивну листу ароматичних супстанци.

Захтеви у вези са **новом храном** су утврђени Законом о безбедности хране. Административни оквир и надлежни орган представља Министарство здравља. Захтеви у вези са новом храном односе се на то да она не представља претњу

здрављу потрошача, не доводи потрошача у заблуди и не разликује се од хране или хранљивих састојака који се намеравају заменити у толикој мери да би њихова нутритивна вредност и исправност били доведени у питање. Министарство здравља још увек није усвојило подзаконска акта у овој области. Нова храна која је дозвољена на тржишту ЕУ може се стављати у промет на српском тржишту. Надзор над субјектима који су добили сагласност од Министарства здравља врше санитарни инспектори.

Област **контаминената** спада у надлежност МПЗЖС и Министарства здравља и уређена је Законом о безбедност хране и Правилником о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње. Регулаторни програм за контролу остатака проверава нивое хемијских елемената и других контаминената. Надзор обављају фитосанитарни, ветеринарски и санитарни инспектори у складу са расподелом надлежности.

Подручје **брзо смрзнуте хране** је у надлежности МПЗЖС и уређено је Законом о безбедности хране и релевантним подзаконским актима.

Србија је навела да је очување прехранбених намирница и општих производа **јонизујућом радијацијом** уређено Правилником о условима за добијање лиценце за обављање радијационе делатности и Правилником о пријављивању и евидентирању извора јонизујућих извора зрачења. Први Правилник садржи листу прехранбених намирница које се могу третирати јонизујућом радијацијом и максимално дозвољене дозе радијације.

Материјали у контакту са храном дефинисани су Законом о безбедности хране и Законом о здравственој исправности предмета опште употребе. Одговарајућим Правилником утврђени су захтеви који треба да се испуне, а тичу се посуђа, прибора и паковања за прехранбене намирнице. Овлашћене лабораторије и санитарна инспекција Министарства здравља задужене су за његову примену.

II.d. Посебна правила за храну за животиње

Србија је навела да је Управа за ветерину у саставу МПЗЖС надлежна за припрему законских аката и пренос правних тековина ЕУ, регистравање правних лица, давање сагласности и вођење регистра субјеката којима је одобрено бављење производњом, складиштењем и дистрибуцијом хране за животиње, контролу и надзор над производњом, стављање у промет, и употребу хране за животиње, адитива за храну за животиње, непожељних супстанци, медицинске хране за животиње и посебних правила за хигијену хране за животиње. Ово подручје уређује Закон о безбедности хране и Закон о ветерини, као и одређен број Правилника. Србија је изјавила да су методе узроковања и анализе делимично усклађене са Регулацивом 152/2009. Хигијенска правила прописана су Правилником о општим и посебним условима хигијене хране за животиње. Општи услови за хигијену хране за животиње предвиђају коришћење

НАССР у свим фазама производње и увођење мерила и процедуре за спречавање контаминације хране за животиње.

Закон забрањује производњу, **стављање у промет** небезбедне хране за животиње (тј. хране за животиње која штетно делује на здравље животиња или људи) и храњење животиња од којих се производе прехранбене намирнице таквом храном за животиње.

Субјекти у пословању храном за животиње морају да буду регистровани и да имају сагласност за рад. У време билатералног скрининга било је 295 субјеката који производе храну за животиње (11 са привременом дозволом), 348 складишта за материјале за животињску храну, 59 врста хране за животиње одобрене за извоз и 2 адитива за храну за животиње.

У регистру **адитива за храну за животиње** не налази се листа свих адитива одобрених у ЕУ.

Што се тиче **нежељених супстанци**, укључујући неорганске контаминанте и азотна једињења, Србија је изјавила да су нивои које дозвољава српско законодавство већ у складу са стандардима ЕУ, изузев нивоа афлатоксина В1.

Правила за **дијететску храну за животиње** утврђена су Правилником о храни за животиње.

Правила за **медицинирану храну за животиње** утврђена су Правилником о условима за производњу, начину и поступку декларисања, стављања у промет и начину употребе медициниране хране за животиње и употреба ове хране на основу рецепта за одобрени премикс.

П.ђ. Фитосанитарна политика

МПЗЖС је орган надлежан за креирање политике у фитосанитарном подручју. Управа за заштиту биља у саставу МПЗЖС је надлежна за координацију и размену информација између званичних органа и, као национална контакт тачка, за извештавање на националном и међународном нивоу. Чине је следеће организационе јединице: Одељење за здравље биља и биљни карантин, Одељење за средства за заштиту и исхрану биља, Одељење за семе и садни материјал, Одељење за регистрацију сорти, Одељење за заштиту биљних сорти и билошку сигурност, Одељење фитосанитарне инспекције и Одељења граничне фитосанитарне инспекције.

Управа за заштиту биља врши фитосанитарне контроле на граничним прелазима и у домаћој производњи и унутрашњем тржишту, одобрава активности Пољопривредних служби, даје гаранције, у сарадњи са Управом за шуме врши инспекције шума, има улогу организатора и координатора, прикупља фитосанитарне податке и добија научну подршку за сектор. Стручни савет за здравље биља и Стручни савет за средства за заштиту биља дају стручно мишљење, а њихов рад координишу Одељење за здравље биља и биљни карантин и Одељење за средства за заштиту и исхрану биља.

Одељења за здравље биља и биљни карантин (осам запослених) је надлежно за организацију и спровођење надзора над штетним организмима, обезбеђивање информација међународним организацијама и примену међународних стандарда. Одељење граничне фитосанитарне инспекције (36 запослених) врши контролу пошиљака биља, издаје фитосанитарне сертификате и предузима прописане фитосанитарне мере на граничним прелазима. Одељење фитосанитарне инспекције (59 запослених) надгледа спровођење и примену закона у вези са здрављем биља и рад овлашћених институција. Одељење шумарске инспекције (44 запослена) надзире спровођење и примену закона и других прописа у области шумарства.

Уз то, 29 овлашћених Пољопривредних служби (96 запослених) прате здравље биља, прегледају усеве и објекте за производњу семена, садница и садног материјала, издају фитосанитарне сертификате и извештавају о присуству и раширености штетних организама.

Управа за заштиту биља даје овлашћења регионалним фитосанитарним лабораторијама за рутинске тестове и лабораторијама факултета и института за потпуну идентификацију и потврду штетних организама. Такође врши инспекцију и надзор у вези са обезбеђивањем примене законских прописа.

Србија је изјавила да постоје свеобухватни фитосанитарни прописи у вези са општим контролним мерењима, у складу са следећим основним актима: Закон о здрављу биља („Сл. гласник РС“ бр. 41/09), Правилник о листама штетних организама и листама биља, биљних производа и прописаних објеката („Сл. гласник РС“ бр. 07/10, 22/12), Правилник о фитосанитарној контроли биља, биљних производа и прописаних објеката у међународном промету („Сл. гласник РС“ бр. 32/10), Одлука о минималним условима за спровођење контроле здравља биља на граничним прелазима („Сл. гласник РС“ бр. 37/10) и Правилник о условима и начину вршења процене ризика ради обављања фитосанитарних прегледа пошиљака биља, биљних производа и прописаних објеката са смањеном учесталošћу ("Службени гласник РС", бр. 67/2011).

Контрола здравља биља је обавезна најмање два пута годишње у току производње семена, садног материјала и садница. Фитосанитарни прегледи биља, биљних производа и прописаних објеката ради издавања биљних пасоша врше се најмање једном годишње. Посебна контрола штетних организама и фитосанитарни извозни сертификати се такође одвијају на прописан начин.

Управа за заштиту биља бави се **заштитом здравља биља и штетним организмима**. Законом о здрављу биља уводе се мере за превенцију појаве и ширења штетних организама и мере за њихово сузбијање, мере за фитосанитарну контролу биља, биљних производа и прописаних објеката у увозу, производњи и промету, имплементација међународно признатих принципа, стандарда, процена ризика и друге научно засноване мере у подручју заштите биља, успостављање регистра произвођача биља, прерађивача, увозника и дистрибутера, фитосанитарне контроле, биљни пасоши, успостављање заштићених зона, обавезе пријављивања и евидентирања и информациони систем.

Србија је изјавила да су методе које се користе за дијагностификовање штетних организама у складу са захтевима ЕУ и методама Организације за заштиту биља Европе и Медитерана (ЕРРО). Србија је ратификовала Међународну конвенцију о заштити биља и зато је члан Међународне организације за заштиту биља.

Биљне пошиљке могу се увозити једино преко посебних улазних тачака по обављеном царинском и фитосанитарном прегледу на основу Споразума о интегрисаном управљању границама.

Сва прописана увезена роба која је у вези са биљем, биљним производима и прописаним објектима подлеже фитосанитарним прегледима које обавља 36 фитосанитарних инспектора на 24 граничне станице за инспекцију: 10 на друмским граничним прелазима, осам на железничким граничним прелазима, три у пошти за проверу на граници, један на аеродрому и два на речним лукама. Увозници пошиљки треба да буду регистровани, а ове пошиљке треба да прате фитосанитарни сертификати. Фитосанитарни инспектор обавља преглед документације, идентитета и здравља биља. Дрвени материјал за амбалажу контролише се према међународним стандардима. Уколико су законски услови задовољени, допушта се увоз; у супротном, фитосанитарни инспектор зауставља пошиљку и налаже спровођење мера и, уз то, обавештава царину.

Србија је истакла да фитосанитарни инспектори, такође, обављају унутрашњу контролу биља, биљних производа и прописаних објеката, као и контролу и искорењивање штетних организама, узимају узорке и проверавају процес регистрације привредних субјеката. У случају неправилности, инспектор може започети поступак пред судом за прекршаје, изрећи казне и дати налог за увођење заштитних мера, ако се утврди кривица власника биља.

Закон утврђује обавезу званичне регистрације сваког субјекта у производњи, преради, увођењу и дистрибуцији биљних производа. Субјекти се уписују у регистар ако постоји лице одговорно за здравље биља, и подносе молбу у прописаној форми потврђујући своју спремност да преузму обавезе прописане законом. Регистровани субјекти имају обавезу да учине доступним план производње, да воде евиденцију о трансакцијама с биљем, буду лично доступни за контакте, обављају редовну контролу здравља биља, обавештавају о свим

неуобичајеним појавама штетних организама и обезбеђују приступ инспекторима месту производње. Уведен је систем биљних пасоша за садни материјал воћа и винове лозе.

Србија је изјавила да је њен оквирни Закон о **средствима за заштиту биља** делимично усклађен са правним тековинама ЕУ. Србија је, такође, изјавила, да користи листу ЕУ – дозвољене активне супстанце и да само производи који садрже одобрене супстанце могу бити стављени у промет. Тренутно, прихватају се само средства за заштиту биља која садрже активне супстанце које су одобрене у ЕУ. МПЗЖС је надлежно за политику у вези са средствима за заштиту биља и резидуа, док су Одељење за средства за заштиту и исхрану биља, Одељење фитосанитарне инспекције и Одељење граничне фитосанитарне инспекције надлежни за њену имплементацију. Службена контрола увоза средстава за заштиту биља спроводи се у 24 станице граничне инспекције. Контролише се свака пошиљка. Контрола тржишта и контрола употребе средстава за заштиту биља укључују проверу документације, идентификацију и инспекцију, и, по избору, узорковање и лабораторијска тестирања. На основу резултата, може се покренути прекршајни поступак.

Србија је истакла да је Управа за заштиту биља одговорна за примену и сертификацију **квалитета семена и садног материјала**. Закон о прихватању сорти пољопривредног биљних врста и пратећег секундарног законодавства регулише прихватање нових пољопривредних сорти поврћа, воћа и сорти грожђа. Закон дефинише услове за прихватање пољопривредних сорти и сорти поврћа, као и процедуру за прихватање домаћег или уписивања иностраних сорти воћа или сорти грожђа у Регистар признатих пољопривредних сорти. Сорта мора бити посебна, униформна и постојана, са бољим вредностима за култивисање и употребу и у складу са постојећом правном регулативом како би могла да буде укључена у Регистар признатих пољопривредних сорти на период од 10 година. Регистрација сорти воћа и грожђа није предмет временског ограничења.

Производња семена и расада поврћа регулисано је Законом о семену и релевантним подзаконским актима. Произвођачи семена морају да се региструју док се разноврсност произведеног семенског материјала мора регистровати у Регистру признатих пољопривредних сорти. Произвођачи семена могу производити разлитите сорте семена које се не налазе у форе наведеном регистру искључиво уз одобрење МПЗЖС и уз обавезу да се целокупна произведена количина извезе. Званична теренска инспекција производње садног материјала има надлежност овлашћене пољопривредне службе у оквиру Управе за фитосанитарне инспекције. Контролисање производње семена изводи се кроз документоване провере, стручне контроле и здравствене контроле садница. Уколико биљка испуњава предвиђене захтеве, власти издају сертификат којим се признајеи биљка и здравствени услови биљке.

Садни материјали се могу производити, стављати у промет и увозити само преко регистрованог правног лица за сорте које се налазе у Регистру признатих

пољопривредних сорти. Производња, увоз и трговина садним материјалом за воће, винову лозу и хмељ регулисани су Законом о садним материјалима за воћке, винову лозу и хмељ. Расадни материјал за поврће осим семена, може се производити искључиво од сорти које се налазе у Регистру признатих пољопривредних сорти.

Законом о заштити права узгајивача биљних сорти уређују се услови, начин и поступак за успостављање **система сорти биљака**. Закон је у складу са Конвенцијом Међународне уније за заштиту нових биљних сорти (УПОВ). Србија је чланица УПОВ од 2013. године. Управа за заштиту биља је орган за заштиту права узгајивача биљних сорти. Права узгајивача могу се добити путем апликације упућене Дирекцији за заштиту биља МАЕП. Права се одобравају на период од 25 година, по правилу и 30 година за кромпир, дрвећа и винову лозу. Права се додељују на основу новина, различитости, уједначености, стабилности и деноминација.

II.e. Генетички модификовани организми

Закон о **генетички модификованим организмима (ГМО)**, који је ступио на снагу 2009, допуњен је с неколико правилника. Важећи закон обухвата ГМО који треба да се користе у затвореним системима и такође садржи одредбе за намерно пуштање у природну средину у сврхе извођења експеримената, показних експеримената и развијања нових сорти. Законом се забрањује пуштање ГМО и производа који садрже ГМО у промет, као и комерцијални узгој ГМО на територији Републике Србије. Закон о безбедности хране предвиђа да се за прво стављање ГМ хране и хране за животиње на тржиште мора прибавити одобрење, да се евиденција о одобрењима чува, а захтеви, који се односе на следљивост и обавезно означавање, испуњавају. МПЗЖС је одговорно за израду законских прописа у овој области, процес одобрења, као и за надгледање и инспекцијску контролу.

III. ПРОЦЕНА СТЕПЕНА УСКЛАЂЕНОСТИ И КАПАЦИТЕТИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ

Укупно гледано, Србија је остварила добар напредак у усклађивању са правним тековинама ЕУ које се односе на безбедност хране, ветеринарско и фитосанитарно поглавље. Демонстрирано је јасно и добро разумевање свих правних празнина и повезаних административних захтева које је потребно решити до датума приступања.

Знатна је количина посла који је још потребно обавити а који се тиче организовања неопходних административних и инспекцијских капацитета на начин предвиђен правним тековинама. Посебно, Србија треба да усвоји свеобухватну прехранбену стратегију која ће бити усклађена са правним тековинама. Биће неопходна и посебна пажња када се ради о смањењу празнина

у вези са споредним производима животињског порекла, унапређењем институција, искорењивањем беснила и класичне свињске куге, као и јачањем капацитета свих управа у оквиру МПЗЖС.

Србија наставља да ради на унапређењу своје правне регулативе која треба да испуни захтеве правних тековина. У највећем делу, већ су предузети конкретни кораци у циљу усаглашавања са правним тековинама и Србија је у потпуности посвећена процесу усклађивања до датума приступања.

Систематски напори тек треба да буду предузети у погледу усклађивања законодавства и спровођења правних тековина, посебно када се ради о усвајању горе наведеног законског оквира.

Административни и контролни капацитет Србије представља добру основу за развој капацитета неопходних да би земља на прави начин испунила своје будуће обавезе које се тичу остваривања и примене правних тековина ЕУ у овој области. Административна, инспекцијска и контролна тела ће морати да се надограђују што се тиче процедура, техничке опреме и објеката, као и обуке особља и броја запослених. Ово се посебно односи на надлежне органе који су предвиђени правним тековинама, као и лабораторијама и граничним инспекцијским станицама (ГИС).

У току је ревизија законодавног оквира која треба да појасни одговорности свих органа који су укључени у контролу ланца исхране како би се додатно осигурала ефикасност контроле. Недостатак административних капацитета треба да буде решен пре свега кроз кохерентну расподелу одговорности, адекватне обуке и, где је то потребно, запошљавање додатног особља.

Недостаци идентификовани у овом извештају биће предмет детаљне анализе током преговора.

III.a. Општи део

Општи прописи о безбедности хране у Србији покривају све главне области закона о безбедности храни ЕУ и делимично су усклађени са захтевима ЕУ. Србија је применила главне принципе закона о безбедности хране ЕУ.

Детаљна анализа разлика коју је обезбедила Србија, указује на добро разумевање власти законодавних и административних захтева, као и о потреби за унапређење инспекцијских и лабораторијских капацитета. Због сложености области која се односи на безбедност хране, посебно је важно да се припрема оквирних закона и конкретнијих законских одредби буде темељна и добро планирана током периода до приступања. Такође је важно размотрити именовање једног надлежног координационог тела задуженог за безбедност хране. Успостављање свеобухватне стратегије која покрива све аспекте који се

односе на безбедност хране треба да буде завршено. Таква стратегија ће утврдити одговорности за свеобухватну усклађеност са свим деловима правних тековина у овом поглављу.

Тренутни капацитет Србије у смислу администрације, контроле и лабораторија чини добру основу за спровођење правних тековина Европске уније, али је неопходан развој додатних административних капацитета. Стога се захтева укупно јачање дотичних услуга, а нарочито у области ветеринарске инспекције, фитосанитарних и националних референтних лабораторија. Постоји и потреба за унапређењем капацитета и очувања институционалне меморије у централним службама и посебно у ветеринарској и фитосанитарној управи МПЗЖС.

III-б. Ветеринарска политика

Што се тиче **система контроле на унутрашњем тржишту**, Закон о ветеринарству је делимично усклађено са законодавством ЕУ. Главни фокус треба ставити у преласку са националног система контроле на систем без контроле на унутрашњим границама ЕУ, али са нагласком на контролама на месту контроле порекла и недискриминаторским контролама током транспорта, као и на месту одредишта. Србија ће се суочити са задатком одржавања ефикасности националног система контроле до дана приступања и истовремено се унапред припремати за ступање на снагу система интерне тржишне контроле. Прелаз из система контроле којим се штити своја територија на систем интерне контроле тржиште захтева посебно следеће - укидање контрола на унутрашњим границама ЕУ, укидање дозвола за увоз, јачање контроле на месту порекла, јачања контроле на спољним границама ЕУ и очување безбедности других држава чланица свим потребним средствима.

Србија је већ предузела одређене кораке како би своје законодавство ускладила са принципима ЕУ који се односе на систему интерне тржишне контроле. Међутим, даљи развој законодавства је и даље потребан, посебно у вези са успостављањем размене електронских информација (*TRACES*) и усклађивање са захтевима ЕУ о контроли производа животињског порекла.

Што се тиче **система контроле увоза**, напори су већ учињени да се захтеви ЕУ узму у обзир у постојећим увозним правилима. Међутим, нису сви објекти и просторије у складу са захтевима ЕУ. Србија на адекватан начин разуме изазове. Биће неопходни даљи напори да се обезбеди потпуна усклађеност законодавства са правним тековинама, као и адекватно и добро обучено особље. Инспекцијске службе ће морати да се унапреде у смислу инфраструктуре, опреме и људских ресурса. Док ће контроле у будућим унутрашњим границама ЕУ бити укинуте, контроле на будућим спољним границама ЕУ треба даље унапређивати узимајући у обзир све захтеве ЕУ. То ће, између осталог, захтевати унапређење физичке инфраструктуре на граничним инспекцијским станицама. Како би се осигурало најефикасније коришћење инвестиција, Србија ће морати да разјасни своје планове за локације које ће остати након приступања.

Тренутни систем Србије за **идентификацију и регистрацију животиња** обезбеђује добру основу за испуњење захтева ЕУ до приступања, попут Закона о ветеринарству и правила о идентификацији и регистрацији животиња који су у највећем делу усклађени. Србија треба да ради на преосталим недостацима на уредан и плански начин, на време пре приступања, нарочито у погледу унапређења свог ИТ система и побољшања сарадње и свести свих укључених страна. Попут осталих земаља чланица, од виталног је значаја да Србија развија потпуно оперативан систем идентификације и означавања у циљу контроле болести животиња. Овај систем такође треба да обезбеди следљивост животиња који се захтева правним тековинама.

Српско законодавство у области **мера контроле за болести животиња** је делимично усклађено са правним тековинама, али хармонизација треба да се заврши. Поред тога, потребни су даљи напори како би се осигурали адекватни финансијски и људски ресурси, као и способност да се предузму неопходне мере контроле и активности надзора у складу са међународним стандардима. Посебно, Србија мора да заврши своју мрежу референтних лабораторија и осигура бољу координацију и комуникацију између свих актера укључених у контролу болести животиња. Србија већ примењује међународне ветеринарске стандарде и узима у обзир специфичне захтеве. Због тога има релативно висок ниво усаглашености са правним тековинама ЕУ у односу на највећи број болести. Забрана вакцинације против класичне свињске куге би представљала важан корак ка испуњавању захтева ЕУ. Такође су потребни континуирани напори како би се осигурало трајно искорењивања беснила. Такође су потребни додатни напори да се усклади са Уредбом 2160/2003 о контроли салмонеле и других зоонотских агенаса.

У правном систему Србије **трговина унутар заједнице за живе животиње, семена, јајне ћелије и ембрионе** је делимично у складу са правним тековинама. Србија мора да заврши усклађивање у овој области и припреми се за потпуно усклађивање са сертификатима ЕУ. За то ће бити неопходна знатна финансијска средства и кадрови, као и унапређење лабораторијских капацитета и/или мреже.

Србија треба да настави са процесом усклађивања свог законодавства и потпуно усклади област **некомерцијалног кретања кућних љубимаца**.

Национално законодавство о **забрани супстанци и контроли резидуа** је делимично у складу са правним тековинама ЕУ. Србија мора да заврши усклађивање у овој области, посебно у погледу правила и захтева ЕУ за мониторинг остатака пестицида. Пажња се мора посветити јачању капацитета лабораторија, обукама, као и сарадњи између надлежних институција. То би допринело даљем побољшању спровођења програма контроле резидуа.

Правилник о условима за увоз живих животиња и производа животињског порекла ће бити законски потпуно примењив тек након приступања. Без обзира на то, Србија има јасну представу о празнинама и потреби за јачањем капацитета за примену и обучавање. Већ се почело са ажурирањем законодавства.

Што се тиче **добробити животиња**, национално законодавство је делимично у складу са правним тековинама, посебно у погледу кланица и транспорта животиња. Континуирани напори су потребни у целом претприступном периоду како би се осигурало да национално законодавство буде у складу са постојећим правилима за заштиту животиња ЕУ и да фарме и други оператери буду информисани о захтевима ЕУ и да предузму неопходне кораке ради ефективног усаглашавања и то најкасније у моменту приступања. Овим су обухваћена улагања, обука и мере за подизање свести.

Када је реч о **зоотехници**, српско законодавство је у разумној мери усаглашено са правним тековинама, али је потребно фино усклађивање са захтевима ЕУ, као и обезбеђење одговарајуће имплементације. Неопходни су додатни напори за ојачавање удружења одгајивача и развој сродних програма. То би значило и више обука и активности на подизању свести о важности зоотехнике на свим нивоима.

Што се тиче **ветеринарске потрошње**, Србија треба да обезбеди потпуну законодавну усаглашеност и примену правних тековина до датума пријема. То би значило и побољшање административних капацитета и обезбеђивање одрживости финансирања.

Ш.в. Стављање у промет хране, адитива и животињских нуспроизвода

У правном систему Србије у области **општих и посебних хигијенских правила за производе животињског порекла** показан је разуман ниво усклађености са правним тековинама ЕУ. Правилник о општим и посебним хигијенским условима хране животињског порекла је у складу са Уредбом ЕЗ 853/2004, којом се дефинишу посебна хигијенска правила о хигијени намирница. Међутим, потребни су даљи напори како би се осигурала потпуна хармонизација са пакетом прописа ЕУ о хигијени хране. Што се тиче имплементације, Србија треба да усвоји стратегију о унапређењу и класификацији објеката према степену усклађености са стандардима ЕУ. Малом броју објеката већ је одобрен извоз у ЕУ, али веома значајан део објеката још не задовољава услове ЕУ. Као део ове стратегије, потребни су напори у информисању и јачању обуке свих који послују са храном помоћу адекватних приручника. Израда индивидуалних планова за сваки објекат у којима се указује на њихове недостатке, као и планови за њихове исправке ће морати да буду припремљени у каснијој фази. Развој лабораторијских капацитета за контролу квалитета сировог млека је такође важан услов.

Органи званичне администрације и инспекција задужени за **контролу примене правила** мораће да се реорганизују, усмере и споје под једним централним телом. Поред тога, смернице и процедуре за контролу треба побољшати, као и капацитет обука. Такође је неопходно да оператери у ланцу исхране буду информисани од стране надлежних органа и да обаве припреме како би били усклађени до датума приступања. Поред тога, национално законодавство треба да буде у потпуности усклађено са правним тековинама ЕУ.

Док постојеће законодавство обезбеђује добру основу за ефикасно спровођење контрола, Србија ће морати да измени и допуни законе о **посебним правилима контроле за производе животињског порекла** тако да буду у потпуности у складу са Уредбом ЕЗ 854/2004.

Што се тиче **споредних производа животињског порекла**, законодавство у Србији је делимично усклађено са правним тековинама. Србија треба да развија и имплементира стратегију управљања споредним производима животињског порекла. Требало би да се спроведу одговарајуће препоруке Канцеларије ЕУ за храну и ветерину (FVO), како би се обезбедило да званичне контроле у кланицама дају поуздане гаранције. Стварање адекватних капацитета за прикупљање и третман споредних производа животињског порекла, укључујући и правилно поступање са Специфичним ризичним материјалима (SRM), требало би да буде приоритет током претприступне фазе. Остваривање ових циљева у тренутку приступања представља изазов, јер захтева велика улагања и активне обуке. Развој ситуације мора се пажљиво пратити.

Правни систем Србије је само делимично усклађен са правним тековинама у погледу **финансирања провера**. Напори су потребни како би се осигурало адекватно усклађивање законодавства и имплементације до дана приступања.

III.г. Правила о безбедности хране

Правни систем Србије у области **означавања** је на разумном нивоу усклађен са правним тековинама ЕУ. Даље усклађивање ће бити неопходно на прехранбеним декларацијама и здравственим тврдњама, правилима о продаји на даљину, означавању порекла сировог меса и информацијама о глутену.

Законодавство Србије које се односи на **додатке исхрани, храну за одређену нутриционистичку употребу, прехранбене суплементе и минералне воде** треба даље да се усклађује са недавним променама у правним тековинама ЕУ, нарочито у вези са дијететском исхраном. Србија такође треба да усклади своје законодавство са Уредбом 1925/06 о витаминским додацима, минералима и одређеним прехранбеним супстанцама. Српско законодавство је делимично усклађено са Директивом 2009/54.

Што се тиче области којом се уређују **прехранбени адитиви, ензими, ароме и растворени екстракти**, прописи о адитивима су делимично у складу са правним тековинама ЕУ. Србија мора да преиспита своје законодавство у погледу дефинисања ензима: исто важи и за раствараче и ароме. Прописи о аромама су делимично у складу са правним тековинама. Потребна је посебна пажња за обезбеђивање редовног ажурирања позитивних листа које су на снази у ЕУ.

Законодавство које уређује **нову храну** је на добром нивоу усклађености са правним тековинама са малим разликама које треба обрадити до приступања.

Законодавство о **контаминентима** је на добром нивоу усклађености са правним тековинама, али га треба допунити у погледу одређивања надлежног органа за припрему закона и за лабораторије, и успостављање максималног нивоа загађивача.

Законодавство у области брзо **смрзнуте хране и јонизујућег зрачења** је делимично у складу са правним тековинама.

Законодавство о **материјалима у контакту са храном** је на разумном нивоу усклађености са правним тековинама ЕУ. Подзаконски акти тек треба да буду усвојени.

У свим овим областима безбедности хране, празнине у односу на правне тековине ЕУ су јасно идентификоване и предвиђени су корективни планови. Правилна примена новоусвојених закона ће морати бити осигурана.

III.д. Специфична правила за храну за животиње

Законодавство Србије о посебним правилима за **храну за животиње** је делимично у складу са правним тековинама ЕУ. Међутим, потребни су даљи напори за завршетак усклађивања у погледу услова за објекте за храну, **листу дозвољених адитива за храну за животиње** и **списак непожељних супстанци**, као и хране намењене за посебне прехранбене сврхе и одређених производа који се користе за исхрану животиња (био-протеина) и медицинским прехранбеним артиклима. Посебну пажњу треба посветити планирању, координацији и организацији контроле адитива и осигурати да сви који послују са адитивима буду информисани о захтевима ЕУ и тако се припреме пре датума приступања.

III.ђ. Фитосанитарна политика

Српско законодавство је делимично усаглашено са правним тековинама ЕУ о фитосанитарној политици.

Прописи о **штетним организмима** су делимично у складу са правним тековинама ЕУ. Потребни су даљи напори како би се осигурао несметан прелаз из националног система контроле: такав систем би заштитио не само територију Србије, већи и регион и ЕУ. Након приступања, у складу са правним тековинама, систематске унутрашње граничне контроле биће укинуте и замењене строгим контролама на месту контроле порекла и недискриминаторским током транспорта, као и на месту одредишта.

Законодавство Србије које се односи на производе за заштиту биља је на добром нивоу усклађености са правним тековинама и текуће ревизије закона треба да допринесу њиховом даљем усклађивању. Правила о контроли остатака пестицида, укључујући захтеве за узорковање су делимично у складу са правним тековинама ЕУ. Србија нема референтну лабораторију за праћење остатака пестицида. Не постоји никакав систем за евалуацију активних супстанци и нема статистичких података о употреби пестицида. Због недостатка ИТ ресурса, тешко је утврдити независност функција за обављање узорковање и анализу резултата. Закон о средствима за заштиту биља треба изменити, како би се усагласио са Уредбом 1107/2009. Усклађивање са Уредбом 752/2014 је у току.

Србија је делимично имплементирала правне тековине за **квалитет семена и садног материјала**, али су потребни даљи напори како би се осигурала потпуна сагласност до датума приступања. Посебну пажњу треба посветити обезбеђивању спровођења закона и да инспектори буду потпуно свесни захтева ЕУ а да оператери буду добро информисани

Законодавство Србије које покрива **права биљних сорти** у складу је са правилима Међународне уније за заштиту нових биљних сорти (УПОВ) и са правилима ЕУ. Србија треба да затражи помоћ ЦПВО за коришћење деноминација.

Ш.е. Генетски модификовани организми

Закон о **генетски модификованим организмима (ГМО)** није у складу са правним тековинама ЕУ. Србија треба да измени своје прописе како би постала чланица СТО.

IV. ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ

С обзиром на претходне наводе, нарочито налазе представљени у делу III, Србија не може сматрати да је довољно припремљена за преговоре о овом поглављу. Стога Комисија не препоручује, у овој фази, отварање приступних преговора са Србијом о Поглављу 12, Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна.

С обзиром на ситуацију како је претходно процењено, препорука је да се ово поглавље преговора отвори када се испуне следећи услови:

- Србија треба да усвоји оквир законодавства који је у складу са правним тековинама ЕУ, који омогућава потпуну транспозицију правних тековина у овом поглављу и садржи одредбе за јасну расподелу надлежности, посебно за контролна тела.
- Србија треба да представи Комисији свеобухватну националну стратегију, укључујући и акциони план, који ће служити као основа за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ за безбедност хране, ветеринарску и фитосанитарну политику, укључујући планове за развој релевантних административних капацитета и процену потребних финансијских средстава. Посебну пажњу треба посветити детаљном акционом плану у погледу контроле и искорењивања класичне свињске куге за домаће свиње и дивљих свиња после прекида вакцинације.
- Србија треба да Комисији представи класификацију свих прехранбених објеката и све установе за руковање споредним производима животињског порекла на основу правних тековина ЕУ, а која ће служити као основа за будући Национални програм за унапређење установа за третирање хране и споредних производа животињског порекла.